

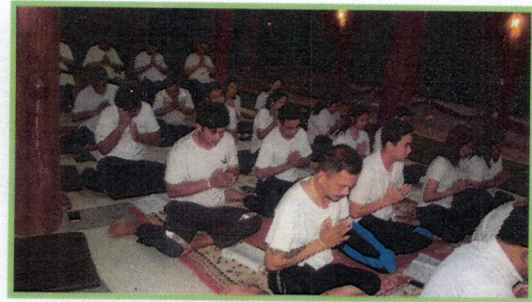
รายงานผลการจัดโครงการฝึกอบรมหลักสูตร

“ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ”

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

ณ วัดป่าท่าไทร ตำบลคลองพา อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โดยงานการเจ้าหน้าที่ สำนักปลัด เทศบาลตำบลกรูด
อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บทนำ

สำนักปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลกรูดได้จัดทำโครงการฝึกอบรมหลักสูตร ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ วัดป่าท่าไทร ตำบลคลองพา อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคณะผู้บริหาร สมาชิกสภา พนักงานเทศบาลและพนักงานจ้างสามารถ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตระหนักรู้และมีความสำคัญในการบริการประชาชน มากขึ้น

๒ เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้กับคณะผู้บริหาร สมาชิกสภา พนักงานเทศบาลและ พนักงานจ้างของเทศบาลตำบลกรูด ได้นำหลักคุณธรรม จริยธรรม ไปพัฒนาคุณภาพชีวิต รู้คุณค่าของหลักธรรม ในทางศาสนาว่าสามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

๓ เพื่อให้คณะผู้บริหาร สมาชิกสภา พนักงานเทศบาลและพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลกรูด เกิดการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกัน มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันและกัน รวมทั้งได้เปิดโลกทัศน์ในการศึกษาองค์ ความรู้ใหม่ๆ

๔ เพื่อให้คณะผู้บริหาร สมาชิกสภา พนักงานเทศบาลและพนักงานจ้างของเทศบาลสามารถนำ ความรู้ที่ได้มาเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิต และปฏิบัติงานตั้งอยู่ในความไม่ประมาท มีความซื่อสัตย์สุจริต ช่วยกัน เสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับองค์กรชุมชนและสังคม

๕ เพื่อให้คณะผู้บริหาร สมาชิกสภา พนักงานเทศบาลและพนักงานจ้างของเทศบาล ตระหนักถึง ความสำคัญของจริยธรรมว่าเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับชีวิตและมีประโยชน์ในการแก้ไข้ปัญหาชีวิตได้ ตลอดจนรู้จักแก้ไข ปัญหาความขัดแย้ง โดยใช้หลักธรรมอย่างมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ในการจัดโครงการครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากผู้บริหาร สมาชิกสภา หัวหน้าหน่วยงานและบุคลากร ในสังกัด ให้ความสนใจและเข้าร่วมจำนวนทั้งสิ้น ๓๙ คน วิทยากร พระ จำนวน ๑ รูป ทำให้การอบรมครั้งนี้ เกิดผลสัมฤทธิ์ บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักคุณธรรม จริยธรรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและใน การปฏิบัติงาน การป้องกันการทุจริตในหน่วยงาน รวมทั้งเรียนรู้จักการทำงานเป็นทีม การอยู่ร่วมกัน การช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน

งานกาเจ้าหน้าที่ สำนักปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลกรูด

๙ มีนาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

คำนำ	ก
สารบัญ	ข
ชื่อโครงการ	๑
ลักษณะโครงการ	๑
ผู้รับผิดชอบโครงการ	๑
หลักการและเหตุผล	๑
วัตถุประสงค์ของโครงการ	๔
สรุปผลการประเมินความพึงพอใจ	๗
ภาคผนวก	
ภาพประกอบโครงการ	
เอกสารประกอบการฝึกอบรม	
เอกสารจัดซื้อจัดจ้าง	
เอกสารใบสมัคร	
เอกสารสำรวจความพึงพอใจ	
เอกสารสรุปแบบทดสอบ	
เอกสารอื่นๆ	

รายงานสรุปผลโครงการ

ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

ผู้รับผิดชอบโครงการ งานการเจ้าหน้าที่ สำนักปลัด เทศบาลตำบลกรูด

๑. ชื่อโครงการ : โครงการฝึกอบรมหลักสูตรส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๒. สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ : ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดที่ ๔ การพัฒนาสังคมปลอดภัย คุณภาพชีวิตที่ดีและ
มี
ศักยภาพในการแข่งขัน

: ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดที่ ๒ การ
ส่งเสริมการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

: ยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลกรูด ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ด้านการพัฒนา
การเมืองการบริหาร

๓. ลักษณะโครงการ

- โครงการต่อเนื่องจากปีที่แล้ว
- โครงการใหม่
- โครงการเดิม

๔. ผู้รับผิดชอบโครงการ

ชื่อผู้รับผิดชอบโครงการ/หัวหน้าโครงการ : งานการเจ้าหน้าที่ สำนักปลัดเทศบาลตำบลกรูด

๕. หลักการและเหตุผลของโครงการ

ในปัจจุบันปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยได้ทวีความรุนแรง และมีความหลากหลายมากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากสภาพแวดล้อม และเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไร้พรมแดน และปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคม ยังส่งผลถึงเด็ก เยาวชน และประชาชนในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ให้หลงผิดและมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน ขาดระเบียบวินัย ซึ่งทำให้ภูมิคุ้มกันของเด็กเยาวชนและประชาชนในสังคมที่จะต้านทานกับปัญหา ต้องขาดความมั่นคงจนเกิดปัญหาต่างๆ ของสังคมตามมา เช่น สำหรับเด็กและเยาวชน ได้แก่ ปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาท ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ปัญหาการติดเกมส์ สำหรับประชาชนทั่วไป ได้แก่ ปัญหาการทำงานที่ไม่มีความสุข ปัญหาความสามัคคีในองค์กร เป็นต้น เทศบาลตำบลกรูดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญและเป็นกลไกหลักของประเทศในการให้บริการสาธารณะ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนใน

ท้องถิ่น ทั้งยังมีหน้าที่และความรับผิดชอบสำคัญในอันที่จะบำบัดทุกข์บำบัดสุข และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น โดยให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและท้องถิ่น ประกอบกับภายใต้การเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ที่ปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว และสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารจัดการและการพัฒนาท้องถิ่นให้เหมาะสม โดยเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากร โดยสร้างฐานความรู้ให้เป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้อย่างเท่าทัน ควบคู่ไปกับการพัฒนาทางจิตใจ สร้างจิตสำนึกกรีกองค์กร ประพฤติและปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของศีลธรรมและจริยธรรม มีคุณธรรม สามารถนำหลักของพระพุทธศาสนามาใช้ ในการปฏิบัติงานและอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ก่อให้เกิดความรักความสามัคคีภายในองค์กร เมื่อคนอยู่ในกรอบของศีลธรรมย่อมนำไปสู่การปฏิบัติงานที่ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน

คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (ก.ถ.) ได้กำหนดมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่คณะอนุกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (อ.ก.ถ.) ด้านมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม ใน ก.ถ. ได้ประมวลขึ้นจากข้อเสนอแนะของผู้บริหารท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง และพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยึดถือเป็นหลักการและแนวทางปฏิบัติ เพื่อเป็นเครื่องกำกับความประพฤติของตน ได้แก่

๑. พึงดำรงตนให้ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรม ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ และมีความรับผิดชอบ

- หมายถึง - มีการปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา โดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชน
- การไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่หาผลประโยชน์
 - มีความรับผิดชอบต่อตำแหน่งหน้าที่

๒. พึงปฏิบัติหน้าที่อย่างเปิดเผย โปร่งใส พร้อมให้ตรวจสอบ

- หมายถึง - มีขั้นตอนการปฏิบัติงาน แผนการทำงาน และการมอบหมายงานอย่างชัดเจนโดยสามารถแจ้งลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติงานและระยะเวลาให้แก่ผู้มาติดต่อราชการได้ทราบ เพื่อสามารถตรวจสอบและติดตามได้
- มีการตั้งคณะทำงานหรือคณะกรรมการที่ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ในการตรวจสอบการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่และหน่วยงาน
 - มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย

๓. พึงให้บริการด้วยความเสมอภาค สะดวก รวดเร็ว มีอัธยาศัยไมตรี โดยยึดประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก

- หมายถึง - การบริการที่เป็นมาตรฐานเดียวกันอย่างเสมอภาค ทั้งถึง เป็นธรรม
- การให้บริการด้วยความสะดวก รวดเร็ว และตรงต่อเวลา
 - การให้บริการด้วยความเต็มใจ ยิ้มแย้ม แจ่มใส และรักษาประโยชน์แก่ผู้มารับบริการทุกคน

๔. พึงปฏิบัติหน้าที่โดยยึดผลสัมฤทธิ์ของงานอย่างคุ้มค่า

- หมายถึง - การปฏิบัติหน้าที่ให้แล้วเสร็จตามกำหนดและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

- การปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงผลลัพธ์และผู้มารับบริการโดยอยู่ภายใต้ขอบเขตของระเบียบ กฎหมาย
- การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุ้มค่า ทั้งในส่วนของค่าใช้จ่ายและใช้เวลา

๕. พึ่งพิงพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ และตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ

- หมายถึง - การศึกษาหาความรู้ที่ทันสมัยที่เป็นการพัฒนาทางวิชาการและพัฒนาจิตใจของตนเองอยู่เสมอด้วยวิธีการพัฒนารูปแบบต่างๆ เช่น การเข้าร่วมอบรม ประชุม สัมมนา และศึกษาด้วยตนเอง เป็นต้น

ประกอบกับคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (ก.ถ.) ได้กำหนดมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการ พนักงานและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้ประมวลขึ้นจากข้อเสนอแนะของผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ลูกจ้างในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนผู้รับบริการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้าราชการ พนักงานและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยทั่วไปใช้เป็นหลักการและแนวทางปฏิบัติ เพื่อเป็นเครื่องกำกับความประพฤติของตน ได้แก่

๑. การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม
๒. การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ
๓. การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
๔. การยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรมและถูกกฎหมาย
๕. การให้บริการประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ
๖. การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง
๗. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพโปร่งใส และตรวจสอบได้
๘. การยึดมั่นในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
๙. การยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพขององค์กร

เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๖ วรรคสามและ มาตรา ๒๕๕ ข(๓) (๔) ที่กำหนดให้มีการปรับปรุงพัฒนาระบบการบริหารงานของรัฐ แผนกำลังคนภาครัฐให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง รับมือกับความท้าทายใหม่ๆ ภายใต้การยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต กล้าตัดสินใจ กระทำในสิ่งที่ถูกต้องอย่างเป็นธรรม ตลอดจนมีการกำกับดูแล ติดตามตรวจสอบ ประเมินผล ปรับปรุง และพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม ประกอบกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ มุ่งเน้นให้ทุกหน่วยงานดำเนินการภายใต้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ รมรงค์และส่งเสริมค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์ แก่กฎระเบียบที่เอื้อต่อการทุจริต ใช้วิธีการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมอย่างเคร่งครัด ปฏิบัติตามมาตรการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ส่งเสริมให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง

เทศบาลตำบลกรูดได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากรควบคู่กับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เพื่อนำความรู้ที่ได้มาเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิต และเกิดการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพและมีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกล โดนมีเป้าหมายการบริหารจัดการด้านบริการสาธารณะ โดยมุ่งเน้นการทำงานเพื่อการบริการประชาชนให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลเกิดความคุ้มค่าให้ดียิ่งขึ้น โครงการฝึกอบรมหลักสูตรส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการ

พัฒนาความรู้และวิสัยทัศน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานที่เหมาะสมและสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานภายในองค์กรและภายในท้องถิ่น ดังนั้น การส่งเสริมมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้น เป็นกลไกผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการและปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐและประโยชน์สุขของประชาชน จึงได้จัดทำโครงการฝึกอบรมหลักสูตรส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓

๖. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคณะผู้บริหาร สมาชิกสภา พนักงานเทศบาลและพนักงานจ้างสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตระหนักและมีความสำนึกในการบริการประชาชนมากขึ้น

๒. เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้กับคณะผู้บริหาร สมาชิกสภา พนักงานเทศบาลและพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลกรูด ได้นำหลักคุณธรรม จริยธรรม ไปพัฒนาคุณภาพชีวิต รู้คุณค่าของหลักธรรมในทางศาสนาว่าสามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

๓. เพื่อให้คณะผู้บริหาร สมาชิกสภา พนักงานเทศบาลและพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลกรูดเกิดการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกัน มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันและกัน รวมทั้งได้เปิดโลกทัศน์ในการศึกษาองค์ความรู้ใหม่ๆ

๔. เพื่อให้คณะผู้บริหาร สมาชิกสภา พนักงานเทศบาลและพนักงานจ้างของเทศบาลสามารถนำความรู้ที่ได้มาเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิต และปฏิบัติงานตั้งอยู่ในความไม่ประมาท มีความซื่อสัตย์สุจริต ช่วยกันเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับองค์กรชุมชนและสังคม

๕. เพื่อให้คณะผู้บริหาร สมาชิกสภา พนักงานเทศบาลและพนักงานจ้างของเทศบาล ตระหนักถึงความสำคัญของจริยธรรมว่าเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับชีวิตและมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาชีวิตได้ ตลอดจนรู้จักแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง โดยใช้หลักธรรมอย่างมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

๗. ระยะเวลาดำเนินงาน วันที่ ๒๑ - ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๘. สถานที่ วัดป่าท่าโท ตำบลคลองพา อำเภอนาทน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๙. ผู้เข้าร่วมโครงการ

- คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล พนักงานเทศบาล พนักงานจ้างของเทศบาลตำบลกรูด จำนวน ๓๙ คน

๑๐. วิทยากร

- พระครูกิตติปัญญากร เจ้าอาวาสวัดป่าท่าโท

๑๑. แหล่งงบประมาณ

ตามเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓ ได้ตั้งจ่ายในงบประมาณ สำนักงานปลัด แผนงานบริหารงานทั่วไป งบดำเนินการ หมวดค่าใช้จ่าย รายจ่ายเกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติราชการที่ไม่เข้าลักษณะ รายจ่ายหมวดอื่นๆ หน้า ๗๗ ค่าใช้จ่ายโครงการฝึกอบรมหลักสูตรส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการและเจ้าหน้าที่ ของรัฐ เช่น ค่าป้ายโครงการ ค่าเช่าสถานที่ ค่าสมนาคุณวิทยากร ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าจ้างเหมารถโดยสารไม่ประจำทาง ค่าวัสดุ อุปกรณ์และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ฯลฯ บรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) ของเทศบาลตำบล กรุด หน้า ๑๒๓ ลำดับที่ ๑๘ ตั้งไว้ ๗๐,๐๐๐ บาท

๑๒. ผู้เข้าร่วมโครงการ

● จำนวนเป้าหมาย	๕๖	คน
● จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ / กิจกรรม ทั้งหมด แบ่งเป็น	๓๙	คน
- คณะผู้บริหาร	๔	คน
- สมาชิกสภาเทศบาล	๕	คน
- พนักงานเทศบาล	๑๓	คน
- พนักงานจ้าง	๑๗	คน

๑๓. งบประมาณโครงการ

จำนวนเงินโครงการ	๓๘,๐๐๐ บาท
ใช้ไปจำนวนเงิน	๒๘,๕๒๕ บาท
คงเหลือ	๙,๔๗๕ บาท

รายละเอียดค่าใช้จ่ายตามโครงการ ฯ

๑๓.๑ ค่าจ้างเหมาบริการรถโดยสารไม่ประจำทาง	จำนวน ๒ วัน	จำนวน ๘,๐๐๐ บาท
๑๓.๒ ค่าจ้างทำป้ายโครงการ ฯ	จำนวน ๑ ป้าย	จำนวน ๙๐๐ บาท
๑๓.๓ ค่าอาหาร และ ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม	จำนวน ๒ วัน (๓๙ คน)	จำนวน ๑๔,๖๒๕ บาท
๑๓.๔ ค่าสถานที่	จำนวน ๒ วัน	จำนวน ๕,๐๐๐ บาท
		รวม ๒๘,๕๒๕ บาท

๑๔. ขั้นตอนการดำเนินงาน และแผนการดำเนินโครงการ

วงจรคุณภาพ (Plan-Do-Check-Act)	รายละเอียด (ทำอะไร/ทำอย่างไร/ปฏิบัติด้วยวิธีการใด/ใครรับผิดชอบ/ ระยะเวลาเริ่มและสิ้นสุดโครงการ)
ขั้นเตรียมการ/ขั้นวางแผน (plan)	- วางแผนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างเจ้าของโครงการและ คณะผู้บริหาร
ขั้นดำเนินงาน (Do)	- สำรวจพื้นที่ที่จะดำเนินการโครงการในพื้นที่เป้าหมาย - ติดต่อประสานงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง - ดำเนินการโครงการตามที่กำหนดไว้
ขั้นสรุปและประเมินผลการดำเนินงาน (Check)	- เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม - คณะกรรมการประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงาน
ขั้นการปรับปรุงการปฏิบัติงาน (Act)	-

๑๕. เป้าหมาย/ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

เชิงปริมาณ

- ผู้เข้าร่วมโครงการทุกคน

เชิงคุณภาพ

- ระดับความพึงพอใจในภาพรวมของผู้เข้าร่วมโครงการ

สรุปรายงานการประเมินผลความพึงพอใจ

โครงการฝึกอบรมหลักสูตรส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

ณ วัดป่าท่าไทร ตำบลคลองพา อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมหลักสูตร ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ วัดป่าท่าไทร ตำบลคลองพา อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เก็บข้อมูลจากผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวนทั้งสิ้น ๓๙ คน ได้รับแบบสอบถามกลับจำนวน ๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ สรุปข้อมูลได้ดังนี้

เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีระดับคะแนน ดังนี้

มีความพึงพอใจมากที่สุด ระดับคะแนน เท่ากับ ๕

มีความพึงพอใจมาก ระดับคะแนน เท่ากับ ๔

มีความพึงพอใจปานกลาง ระดับคะแนน เท่ากับ ๓

มีความพึงพอใจน้อย ระดับคะแนน เท่ากับ ๒

มีความพึงพอใจน้อยที่สุด ระดับคะแนน เท่ากับ ๑

การหาค่าเฉลี่ย เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์การประเมินค่าเฉลี่ย ของบุญชม ศรีสะอาด ๒๕๓๒ : ๑๑๑

ค่าเฉลี่ยระดับ ๔.๕๑ - ๕.๐๐ มีความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระดับ ๓.๕๑ - ๔.๕๐ มีความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ยระดับ ๒.๕๑ - ๓.๕๐ มีความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระดับ ๑.๕๑ - ๒.๕๐ มีความพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ยระดับ ๑.๐๐ - ๑.๕๐ มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. เพศ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
ชาย	๒๑	๕๓.๘๔
หญิง	๑๘	๔๖.๑๖

๒. อายุ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
๑๘-๒๕ ปี	๒	๕.๑๒
๒๖-๓๕ ปี	๘	๒๐.๕๑
๓๖-๔๕ ปี	๑๖	๔๑.๐๒
๔๖-๕๕ ปี	๑๐	๒๕.๖๕
๕๖ ปี ขึ้นไป	๓	๗.๗๐

๓. การศึกษา	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๑	๒๘.๒๑
ปริญญาตรี	๒๔	๖๑.๕๔
ปริญญาโท	๔	๑๐.๒๕
อื่นๆ	๐	๐

๔. ตำแหน่ง	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
คณะผู้บริหาร	๔	๑๐.๒๕
สมาชิกสภา	๕	๑๒.๘๒
พนักงานเทศบาล	๑๓	๓๓.๓๓
พนักงานจ้าง	๑๗	๔๓.๖๐

ส่วนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์แสดงความพึงพอใจในการจัดกิจกรรม/โครงการ

ตารางที่ ๑ แสดงความพึงพอใจด้านวิทยากร

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำความรู้ไปใช้						
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	เฉลี่ย	ระดับ
	๕	๔	๓	๒	๑		
๑. ด้านวิทยากร							
๑.๑. วิทยากรมีเทคนิคที่ดีในการบรรยาย	๑๔	๒๒	๓	๐	๐	๔.๒๘	มาก
๑.๒. ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของวิทยากร	๑๕	๒๒	๒	๐	๐	๔.๓๓	มาก
๑.๓. มีความครบถ้วนของเนื้อหาในการฝึกอบรม	๑๒	๒๓	๓	๑	๐	๔.๑๗	มาก
๑.๔. ใช้ภาษาที่เหมาะสมและเข้าใจง่าย	๑๘	๑๘	๓	๐	๐	๔.๓๘	มาก
๑.๕. การตอบข้อซักถามและช่วยแก้ไขปัญหาของวิทยากร	๑๒	๒๔	๒	๑	๐	๔.๒๐	มาก

จากการสำรวจความพึงพอใจด้านวิทยากรพบว่า ใช้ภาษาที่เหมาะสมและเข้าใจง่าย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ ๔.๓๘ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของวิทยากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๓ อยู่ในระดับมาก มีเทคนิคที่ดีในการบรรยาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๘ อยู่ในระดับมาก การตอบข้อซักถามและช่วยแก้ไขปัญหาของวิทยากรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๐ อยู่ในระดับมาก และมีความครบถ้วนของเนื้อหาในการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ ๔.๑๗ อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๒ แสดงความพึงพอใจด้านสถานที่/ระยะเวลา/สิ่งอำนวยความสะดวก

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำความรู้ไปใช้					เฉลี่ย	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
	๕	๔	๓	๒	๑		
๒. ด้านสถานที่ / ระยะเวลา / อาหาร							
๒.๑. ความเหมาะสมของสถานที่อบรม	๒๐	๑๗	๒	๐	๐	๔.๕๖	มาก
๒.๒. ความพร้อมของอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์	๑๔	๒๓	๒	๐	๐	๔.๓๐	มาก
๓. ความเหมาะสมของระยะเวลาที่จัดอบรม	๑๕	๒๑	๓	๐	๐	๔.๓๐	มาก
๒.๔. อาหาร มีความเหมาะสม	๑๑	๒๒	๖	๐	๐	๔.๑๒	มาก

จากการสำรวจความพึงพอใจด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร พบว่า ความเหมาะสมของความเหมาะสมของสถานที่อบรมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๖ อยู่ในระดับมาก รองลงมาความพร้อมของอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ และ ระยะเวลาที่จัดอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๐ อยู่ในระดับ และอาหาร มีความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ ๔.๑๒ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ ๓ แสดงความพึงพอใจด้านความรู้ความเข้าใจ

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำความรู้ไปใช้						
	มากที่สุด ๕	มาก ๔	ปานกลาง ๓	น้อย ๒	น้อยที่สุด ๑	เฉลี่ย	ระดับ
๓. ด้านความรู้ความเข้าใจ							
๓.๑. ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้ก่อนการอบรม	๗	๑๙	๑๓	๐	๐	๓.๘๔	มาก
๓.๒. ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้หลังการอบรม	๑๖	๒๒	๑	๐	๐	๔.๓๘	มาก

จากการสำรวจความพึงพอใจด้านความรู้ความเข้าใจพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้หลังอบรมมากกว่าก่อนอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๘ อยู่ในระดับมาก และมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้ก่อนการอบรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๔ อยู่ในระดับมากตามลำดับ

ตารางที่ ๔ แสดงความพึงพอใจด้านการนำความรู้ไปใช้

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำความรู้ไปใช้						
	มากที่สุด ๕	มาก ๔	ปานกลาง ๓	น้อย ๒	น้อยที่สุด ๑	เฉลี่ย	ระดับ
๔. ด้านการนำความรู้ไปใช้							
๔.๑. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้	๑๒	๒๕	๐	๒	๐	๔.๒๐	มาก
๔.๒. สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ / ถ่ายทอดแก่ชุมชนได้	๑๑	๒๖	๐	๒	๐	๔.๑๗	มาก
๔.๓. สามารถให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมงานได้	๑๐	๒๗	๐	๒	๐	๔.๑๕	มาก
๔.๔. มีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	๑๓	๒๔	๐	๒	๐	๔.๒๓	มากที่สุด

จากการสำรวจความพึงพอใจด้านการนำความรู้ไปใช้พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๓ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๐ อยู่ในระดับมาก สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ / ถ่ายทอดแก่ชุมชนได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๗ อยู่ในระดับมาก และ สามารถให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมงานได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๕ อยู่ในระดับมากตามลำดับ

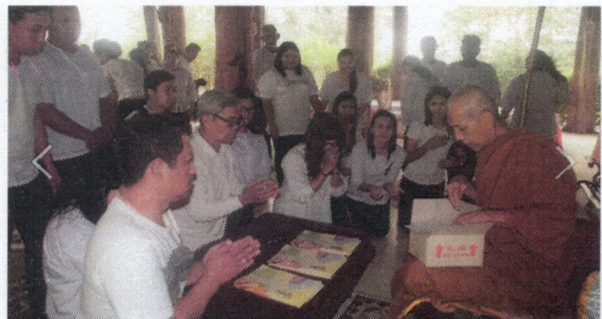
ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอแนะอื่นๆ/ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

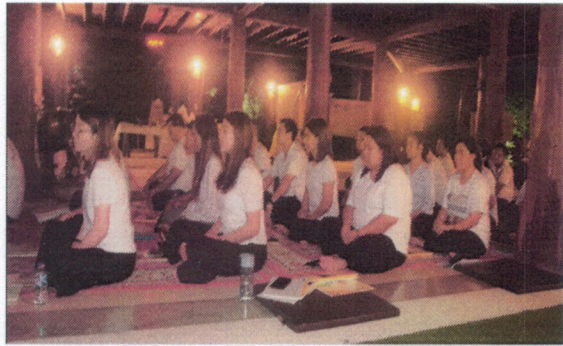
๑. เสนอสถานที่จัดโครงการปีถัดไป ควรจัดที่สวนโมกขพลาราม
๒. สมควรเพิ่มเวลาอบรมให้มากกว่านี้เพื่อจะได้มีความรู้ในการจัดการกับตัวเองและต่อสังคมต่อไป ดีมาก ๆ กับโครงการนี้
๓. ควรมีกิจกรรมแบบนี้ที่เป็นประโยชน์ในการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้
๔. อยากให้จัดโครงการ ๓ วัน ๒ คืน

ส่วนที่ ๔ ท่านมีความพึงพอใจในการจัดโครงการฝึกอบรมในครั้งนี้

ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจมากที่สุด	๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๕๑ %
ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจมาก	๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๙๒ %
ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจปานกลาง	๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๕๗ %
ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจน้อย	๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐ %
ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจน้อยที่สุด	๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐ %

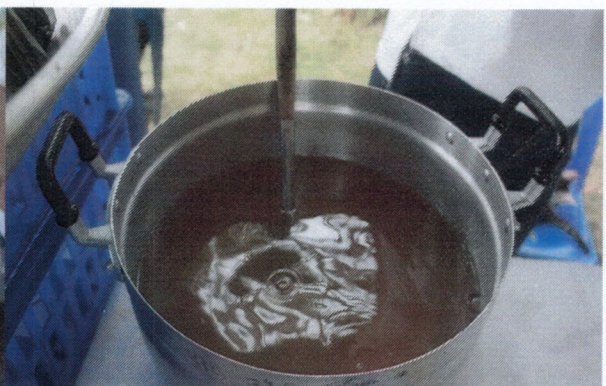
ภาพประกอบโครงการฝึกอบรมหลักสูตร
ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓
ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓
ณ วัดป่าท่าไทร ตำบลคลองพา อำเภอนาทน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ภาพรถโดยสารไม่ประจำทาง
ตามโครงการฝึกอบรมหลักสูตรส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

ภาพป้ายโครงการ ฯ จำนวน ๑ ป้าย

ขนาด ๒.๐๐*๒.๕๐ เมตร

โครงการฝึกอบรมหลักสูตร
“ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมข้าราชการ
และเจ้าหน้าที่ของรัฐ”
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓
สำหรับผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล
พนักงานเทศบาลและพนักงานจ้างเทศบาลตำบลกรูด
๒๑-๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓
ณ วัดป่าท่าไทร
ด.คลองพา อ.ท่าชนะ จ.สุราษฎร์ธานี
จัดโดย : งานการเจ้าหน้าที่ สำนักปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลกรูด อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เอกสาร

ประกอบกรฝึกอบรม

“โครงการอบรมหลักสูตรส่งเสริมคุณธรรม
จริยธรรมข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓”

วันที่ ๒๑-๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

ณ วัดป่าท่าไทร ต.คลองพา อ.ท่าชนะ จ. สุราษฎร์ธานี

จัดทำโดยงานการเจ้าหน้าที่

เทศบาลตำบลกรูด

อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

๑. ความหมายของจริยธรรม

คำว่าจริยธรรมมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่าจริยศาสตร์ นอกจากนี้ ยังมีคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันอีกหลายคำ บางครั้งก็มีการนำมาใช้แทนกัน ซึ่งให้ความหมายทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ดังนั้น การทำความเข้าใจความหมายและขอบข่ายของจริยธรรมกับศัพท์เกี่ยวข้องในหลายมุมมอง ทำให้ทราบถึงทรรศนะมุมมองของผู้รู้ต่าง ๆ ที่พยายามศึกษาแนวคิดจริยธรรมในด้านที่แตกต่างกันออกไป

โดยทั่วไปเมื่อกล่าวถึงคำว่าจริยธรรม ผู้ฟังหรือผู้อ่านมักจะพิจารณาอยู่ในกรอบคิดเกี่ยวกับศาสนา ทั้งนี้ เพราะคำสอนทางศาสนามีส่วนสร้างระบบจริยธรรมให้สังคม ดังคำกล่าวของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่ว่า “จริยธรรมของสังคมไทยขึ้นอยู่กับระบบศีลธรรมของพุทธศาสนาว่า กำหนดหลักในการปฏิบัติในชีวิตประจำวันไว้อย่างไร หลักจริยธรรมก็จะกำหนดให้ปฏิบัติตามนั้น”

ทั้งนี้ จริยธรรมมาจากคำว่า จริย กับ ธรรมะ จริย หมายถึง ความประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติ ธรรมะหมายถึง คุณความดี คำสั่งสอนในศาสนา หลักประพฤติกปฏิบัติในศาสนา ความจริง ความยุติธรรม ความถูกต้อง กฎเกณฑ์ กฎหมาย สิ่งของทั้งหลาย เมื่อพิจารณาตามรูปคำจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้คำนิยามว่า “จริยธรรม” คือ ธรรมที่เป็น ข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม

จากความหมายดังกล่าวหากมีการจัดระดับจริยธรรม สาโรช บัวศรี ได้ให้ความเห็นว่า จริยธรรมมีหลายระดับ ซึ่งสามารถจำแนกตามระดับกว้าง ๆ ได้ ๒ ระดับ ได้แก่ ระดับของผู้ครองเรือน คือ โลกีย์ธรรม กับ ระดับของผู้ที่สละบ้านเรือนแล้ว คือ โลกุตตรธรรม

ในความหมายที่เฉพาะเจาะจงนั้น ศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ เห็นว่า จริยธรรม หมายถึง ความถูกต้องดีงาม สังคมทุกสังคมจะกำหนดกฎเกณฑ์กติกา บรรทัดฐานของตนเองว่า อะไรเป็นสิ่งที่ดีงาม และอะไรคือความถูกต้อง โดยทั่วไปไม่ได้มีการเขียนเป็นกฎข้อบังคับให้สมาชิกทุกคนต้องยึดถือปฏิบัติตาม ซึ่งหากมีการละเมิดจะถูกลงโทษโดยสังคมในขณะเดียวกัน

ส่วนศาสตราจารย์เกียรติคุณแสง จันทร์งาม เห็นว่า จริยธรรมกับค่านิยมมีความหมายแตกต่างกันเฉพาะในทางทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติยากที่จะชี้ให้เห็นความแตกต่างกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ

- จริยธรรม หมายถึง คุณสมบัติทางความประพฤติ ที่สังคมมุ่งหวังให้คนในสังคมนั้นประพฤติ มีความถูกต้องในความประพฤติ มีเสรีภาพภายในขอบเขตของมโนธรรม (Conscience) เป็นหน้าที่ที่สมาชิกในสังคมพึงประพฤติปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองขึ้นในสังคม การที่จะปฏิบัติให้เป็นไปเช่นนั้นได้ ผู้ปฏิบัติจะต้องรู้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด
- ค่านิยม หมายถึง ความโน้มเอียง หรือแนวทางที่คนจะประพฤติตนไปในแนวทางใดแนวทางหนึ่งที่ตัวเองได้พิจารณาไตร่ตรองแล้วว่า เป็นสิ่งที่ดีสำหรับตนหรือสังคมยอมรับนับถือและปฏิบัติตามแนวคิดนั้น ๆ อย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยก็ช่วงระยะเวลาหนึ่ง ค่านิยมมีความหมายถึงแนวคิดเกี่ยวกับความดีงามในความประพฤติ โดยผ่านการพิจารณาอย่างรอบคอบถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากความประพฤตินั้น ๆ ถ้าหากเป็นเพียงเจตคติ (Attitude) ความเชื่อ (Belief) ยังไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นค่านิยมจนกว่าจะได้พิจารณาถึงผลที่จะตามมาจากความประพฤติหรือการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบและมีการปฏิบัติตามอย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนี้ ยังเห็นว่าโครงสร้างของแนวคิดด้านจริยธรรม จะประกอบด้วยคุณธรรมหลายประการ ซึ่งส่วนมากมาจากคำสอนทางศาสนา ดังนี้

๑. ความรับผิดชอบ (Accountability) คือ ความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ด้วยความพากเพียร และความละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ทั้งพยายามที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

๒. ความซื่อสัตย์ (Honesty) คือ การประพฤติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติ ปฏิบัติ อย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจาใจ ต่อตนเองและผู้อื่น

๓. ความมีเหตุผล (Rationality) คือ ความสามารถในการใช้ปัญญา ในการประพฤติปฏิบัติ รู้จักไตร่ตรอง พิสูจน์ให้ประจักษ์ ไม่หลงงมงาย มีความยับยั้งชั่งใจ โดยไม่ผูกพันกับอารมณ์และความยึดมั่นของตนเอง ที่มีอยู่เดิมซึ่งอาจผิดได้

๔. ความกตัญญูทศเวที (Gratitude) คือ ความรู้สำนึกในอุปการคุณหรือบุญคุณที่ผู้อื่นมีต่อเรา

๕. ความมีระเบียบวินัย (Disciplined) คือ การควบคุมความประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอบบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรม

๖. ความเสียสละ (Sacrifice) คือ การละความเห็นแก่ตัว การให้ปันแก่บุคคลที่ควรให้ด้วยกำลังกาย กำลังสติปัญญา รวมทั้งการรู้จักสละทิ้งอารมณ์ร้ายในตนเอง

๗. การประหยัด (Thrifty) คือ การใช้สิ่งของพอเหมาะพอควรให้ได้ประโยชน์มากที่สุด ไม่ให้มีส่วนเกินมากนัก รวมทั้งการรู้จักระมัดระวัง รู้จักยับยั้งความต้องการให้อยู่ในกรอบและขอบเขตที่พอเหมาะ

๘. ความอุตสาหะ (Diligence) คือ ความพยายามอย่างเข้มแข็ง เพื่อให้เกิดความสำเร็จในงาน

๙. ความสามัคคี (Harmony) คือ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความพร้อมเพรียงร่วมมือกันกระทำกิจการให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

๑๐. ความเมตตาและกรุณา (Loving Kindness and Compassion) คือ ความรักใคร่ปรารถนาจะให้ผู้อื่นมีความสุข กรุณาหมายถึง ความสงสาร คิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์

๑๑. ความยุติธรรม (Justice) คือ การปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรง สอดคล้องกับความเป็นจริงและเหตุผล ไม่มีความลำเอียง

พระราชวรมุนี ได้กล่าวถึงจริยธรรมในความหมายอย่างกว้าง หมายถึง การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ การครองชีวิตการใช้ชีวิตการเคลื่อนไหวของชีวิตทุกด้านทุกระดับ ทั้งทางกาย ทางวาจา ทางใจ การปฏิบัติกรรมฐานเจริญสมาธิ บำเพ็ญสมณะเจริญวิปัสสนา

จากนิยามข้างต้น แม้ว่าจริยธรรมไม่สามารถแยกเด็ดขาดจากศีลธรรม แต่คำว่าจริยธรรม จะมีความหมายกว้างกว่าศีลธรรม เพราะศีลธรรมเป็นหลักคำสอนทางศาสนาที่ว่าด้วยความประพฤติปฏิบัติชอบ ส่วนจริยธรรม หมายถึง หลักแห่งความประพฤติปฏิบัติชอบ ซึ่งมีรากฐานอยู่บนหลักคำสอนของศาสนา ปรัชญาและขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติตนเพื่อการบรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ เหตุที่จริยธรรมมักอิงอยู่กับศาสนา เนื่องจากคำสอนทางศาสนามีส่วนสร้างระบบจริยธรรมให้สังคม แต่ไม่ได้หมายความว่าจริยธรรมอิงอยู่กับหลักคำสอนทางศาสนาเพียงอย่างเดียว แท้ที่จริงจริยธรรมยังหยั่งรากอยู่บนวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และโดยนัยนี้ บางท่านเรียกหลักแห่งความประพฤติอันเนื่องมาจากคำสอนทางศาสนาว่า ศีลธรรม และเรียกหลักแห่งความประพฤติอันพัฒนามาจากแหล่งอื่นว่าจริยธรรม นอกจากนี้จริยธรรมยังมีใช้กฎหมาย เนื่องจากกฎหมายเป็นสิ่งบังคับให้คนทำตาม และมีบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน สาเหตุที่คนเคารพเชื่อฟังกฎหมายเพราะกลัวถูกลงโทษ ขณะที่จริยธรรมไม่มีบทลงโทษ ดังนั้นคนมีจริยธรรมเพราะมีแรงจูงใจ อยากรู้ก็ตาม กฎหมายก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับจริยธรรมในฐานะเป็นแรงหนุนจากภายนอกเพื่อให้คนมีจริยธรรม

ส่วนคำว่า จริยศาสตร์ มาจากภาษาสันสกฤต ๒ คำ คือ จริย หมายถึงความประพฤติ กับ ศาสตร์ หมายถึงความรู้ ถ้าจะแปลความตามตัวอักษร จริยศาสตร์ หมายถึงความรู้เกี่ยวกับความประพฤติ จริยศาสตร์ในภาษาอังกฤษ คือ Ethics ซึ่งมาจากคำภาษากรีกว่า Ethos มีความหมายว่า Custom (คือ ขนบธรรมเนียม หรือ ธรรมเนียมปฏิบัติ) และคำว่า Ethics มีความหมายว่า ศาสตร์แห่งศีลธรรม (Science of Morals) ทั้งนี้ ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้ให้ความหมายจริยศาสตร์ว่า เป็นปรัชญาสาขาหนึ่งว่าด้วยความประพฤติ และการครองชีวิต ว่าอะไรดี อะไรชั่ว อะไรถูก อะไรผิด หรืออะไรควร อะไรไม่ควร

ดังนั้น จริยศาสตร์จึงหมายถึง ความรู้ หลักการ หรือทฤษฎีที่ใช้เหตุผลแยกความดีออกจากความชั่ว เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญา และเป็นศาสตร์ที่เป็นบรรทัดฐานของความประพฤติของมนุษย์ ทำให้จริยศาสตร์มีความเด่นชัดแตกต่างไปจากศาสตร์ที่มีรูปแบบอื่น ๆ อาทิ คณิตศาสตร์ ตรรกศาสตร์ และวิทยาศาสตร์เชิงผัสสะต่างๆ (Empirical Sciences) เช่น เคมี และฟิสิกส์

นอกจากนี้ ยังมีคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่าจริยธรรม ซึ่งบางกรณีอาจก่อให้เกิดความสับสน มีการนำไปใช้ในความหมายที่แตกต่างกัน และไม่ตรงกับความหมายที่แท้จริง อาทิ คำว่า จรรยา คุณธรรม ศีลธรรม จรรยาบรรณ มโนธรรม มารยาท ธรรมาภิบาล กล่าวคือ

“จรรยา” (Etiquette) หมายถึง ความประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติในหมู่คณะ เช่น จรรยาครู จรรยาตำรวจ ฯลฯ

“คุณธรรม” (Virtue) คือ คุณ + ธรรมะ เป็นคุณงามความดีที่เป็นธรรมชาติ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม คุณธรรมจึงเป็นจริยธรรมที่แยกเป็นรายละเอียดแต่ละประเภท หากประพฤติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอก็จะเป็นสภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจของ ผู้ นั้น คุณธรรมจึงเป็นจริยธรรมที่ฝึกฝนจนเป็นนิสัย เช่น ซื่อสัตย์ ขยัน อดทน เสียสละ รับผิดชอบ

“จรรยาบรรณ” (Code of Conduct) หมายถึง ประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพการงานแต่ละอย่างกำหนดขึ้น เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของสมาชิก

“มโนธรรม” (Conscience) หมายถึง ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ความรู้สึกว่าจะอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ เชื่อกันว่า มนุษย์ทุกคนมีมโนธรรม เนื่องจากบางขณะเราจะเกิดความรู้สึกขัดแย้งในใจระหว่างความรู้สึกว่าต้องการทำสิ่งหนึ่ง และรู้ว่าควรทำอีกสิ่งหนึ่ง

“มารยาท” (Manner) หมายถึง กิริยา วาจา ที่สังคมกำหนดไว้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มแต่ละท้องถิ่นซึ่งมีแตกต่างกันไป

“ธรรมาภิบาล” (Good Governance) หมายถึง การจัดการปกครอง การบริหารกิจการบ้านเมือง การควบคุมดูแลกิจการ การกำกับดูแลที่ดี อันเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ (Process) และระบบ (System) (ซึ่งองค์การหรือสังคมได้มีการปฏิบัติหรือดำเนินการ (Operate) ปกครองด้วยคุณความดี ซื่อตรงต่อกัน มั่นคงในสัญญาที่มีต่อกัน ซึ่งจะครอบคลุมประเด็นเรื่องความร่วมมือร่วมใจของประชาชน นิติธรรม ความโปร่งใส การตอบสนอง การแสวงหาฉันทามติ ความถูกต้อง ความเสมอภาค ยุติธรรม เทียงธรรม ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ ภาวะรับผิดชอบ

นอกจากนี้ ยังมีคำที่มีความเกี่ยวข้องกับคำว่า จริยธรรม อีกหนึ่งคำ คือ คำว่า ทศพิธราชธรรม (Virtues of the King) ซึ่งหมายถึงจริยวัตร ๑๐ ประการที่พระเจ้าแผ่นดินทรงประพฤติเป็นหลักธรรมประจำพระองค์ หรือเป็นคุณธรรมประจำตนของผู้ปกครองบ้านเมือง ให้มีความเป็นไปโดยธรรมและยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่ประชาชน ถือได้ว่าเป็นหลักจริยธรรมอีกอันหนึ่งสำหรับนักการเมือง ที่ต้องนำไปปฏิบัติในหน้าที่ทางการงานการปกครอง คุณธรรมทั้ง ๑๐ ประการ สามารถแจกแจงได้ ดังนี้

- ทาน คือ การให้ การเสียสละ การให้น้ำใจ
- ศิล คือ ความประพฤติที่ดีงาม ทั้ง กาย วาจา ใจ ให้ปราศจากโทษ
- บริจาค คือ การเสียสละความสุขส่วนตน เพื่อความสุขส่วนรวม
- ความซื่อตรง คือ ความซื่อตรงในฐานะที่เป็นผู้ปกครอง ดำรงอยู่ในสัตย์สุจริต
- ความอ่อนโยน คือ การมีอัธยาศัยอ่อนโยน เคารพในเหตุผลที่ควร มีสัมมาคารวะต่อ ผู้อาวุโส
- ความเพียร คือ ความอดสาหะในการปฏิบัติงาน โดยปราศจากความเกียจคร้าน
- ความไม่โกรธ คือ ไม่มุ่งร้ายผู้อื่น แม้จะลงโทษผู้ทำผิดก็ทำตามเหตุผล
- ความไม่เบียดเบียน คือ การไม่ก่อกุศลหรือเบียดเบียนผู้อื่น
- ความอดทน คือ การรักษาอาการ กาย วาจา ใจให้เรียบร้อย การอดทนต่อสิ่งทั้งปวง
- ความยุติธรรม คือ ความหนักแน่น ถือความถูกต้อง เที่ยงธรรมเป็นหลัก

จากที่กล่าวมาข้างต้นคำว่าจริยธรรม คุณธรรม ศิลธรรม จรรยาบรรณ ล้วนมีเป้าหมายเพื่อการควบคุมตนเอง และส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้น ส่วนคำว่าธรรมาภิบาลใช้เพื่อเป็นกลไกควบคุม โครงสร้าง ระบบ และกระบวนการส่งผลต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานหรือองค์กร กล่าวโดยสรุปจริยธรรมคือ สิ่งที่มีอยู่แล้วในตัวมนุษย์ โดยธรรมชาติ ซึ่งจะต้องพัฒนาขึ้นโดยอาศัยกฎเกณฑ์ความประพฤติที่มนุษย์ควรประพฤติที่ได้จากหลักการทางศีลธรรม หลักปรัชญา วัฒนธรรม กฎหมายหรือจารีตประเพณี เพื่อประโยชน์สุขแก่ตนเองและสังคม นอกจากนี้ จริยธรรมยังใช้เป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจเลือกความประพฤติ การกระทำที่ถูกต้องเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ เป็นศีลธรรมที่ใช้เฉพาะกลุ่ม

๒. ความจำเป็นของการมีจริยธรรมของนักการเมือง

ตามที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นว่า จริยธรรมเป็นแนวคิดที่ต้องการควบคุมพฤติกรรมของคน ทั้งนี้ ในฐานะที่สมาชิกวุฒิสภาเป็นบุคคลที่ถือเป็นบุคคลสาธารณะ และมีความเกี่ยวข้องกับภารกิจ ที่สำคัญของประเทศ ทั้งในเรื่องการตรวจสอบใช้อำนาจรัฐ การปฏิบัติหน้าที่ในฝ่ายนิติบัญญัติ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และที่ประชุมใหญ่ กรรมการร่างกฎหมาย คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยวินิจฉัยว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีความหมายกว้างกว่า “ข้าราชการการเมือง” โดยมีความเห็นว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หมายความว่า “บรรดาผู้รับผิดชอบงานด้านการเมืองทั้งหมดโดยงานการเมืองนั้นจะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย (Policy) เพื่อให้ฝ่ายปกครองที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานประจำรับไปบริหาร (Administration) ให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดนั้น” ดังนั้น “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” จึงหมายถึง คณะรัฐมนตรี สมาชิกวุฒิสภาและผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน โดยนัยดังกล่าว สมาชิกวุฒิสภา จึงรวมถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีฐานะเป็น “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ตามความเห็นของกรรมการร่างกฎหมายด้วย

ดังนั้น หากสมาชิกวุฒิสภามีการฝ่าฝืนจริยธรรมย่อมส่งผลกระทบต่อสังคมในขอบเขต ที่กว้างขวาง ทั้งนี้ การใช้มาตรฐานทางด้านศีลธรรมและจริยธรรมเป็นเครื่องมือในการควบคุมการกระทำของสมาชิกวุฒิสภาในฐานะบุคคลสาธารณะจึงมีความสำคัญ ดังนี้

ประการแรก การที่ระบอบการเมืองไม่สามารถแก้ไขปัญหาหลักและปัญหาสำคัญของประเทศได้ การดำเนินโครงการต่างๆ โดยเฉพาะอภิมหาโครงการ (Megaprojects) ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโครงสร้างพื้นฐานของประเทศด้านสาธารณูปโภคและด้านสังคมขาดประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และการประหยัด มีปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงเกิดขึ้นตลอดเวลา การกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมโดยการพยายามสร้างประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ การประหยัดจะนำไปสู่การเรียกร้องให้นักการเมืองมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ (Public Accountability) มากขึ้น

ประการที่สอง การนำระบอบประชาธิปไตยเสรีนิยม (Liberal Democracy) มาใช้ควบคู่กับระบบเศรษฐกิจที่ใช้การตลาดเป็นตัวกำหนด (Market Economy) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ที่สำคัญ ได้แก่

- ด้านการเมือง มีการแยกส่วนที่เป็นส่วนตัว (Private) กับสาธารณะ (Public) ออกจากกันชัดเจนยิ่งขึ้น และ ความสำคัญของเนื้อหา (Substance) มีความสำคัญเท่ากับระเบียบวิธีปฏิบัติ (Procedures) ซึ่งเป็นจุดที่ ก่อให้เกิดประเด็นทางด้านจริยธรรมสำคัญหลายประการ
- การที่นักการเมืองต้องแสวงหาความชอบธรรมในการเข้าสู่อาชีพและการดำรงตำแหน่งโดยผ่านการเลือกตั้ง ทำให้ต้องมีค่าใช้จ่ายในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งมีเป้าหมายในการคุ้มครองอาชีพของนักการเมืองเอง ก่อให้เกิดเขตเลือกตั้งใหม่ (Constituency); ที่เรียกว่า “Campaign Funding Constituency” ขึ้น ทำให้ ประชาชนทั่วไปไม่ไว้วางใจนักการเมืองและการเมือง ซึ่งถือเป็นประเด็นทางจริยธรรมที่แก้ไขได้ยากที่สุด
- ระบอบประชาธิปไตยเสรีนิยมและเศรษฐกิจการตลาดที่ส่งเสริมการเติบโตของระบบทุนนิยมอย่างกว้างขวาง ทำให้ธุรกิจการค้าขายตัวและต้องอาศัยการดำเนินการทางการเมืองเพื่อช่วยผลักดันผู้ประกอบการที่ต้องเข้าไป เกี่ยวข้องกับการเมือง เพื่อลดผลกระทบทางลบของนโยบาย ก่อให้เกิดความสัมพันธ์กับนักการเมืองที่แยกจากกัน ได้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากนักการเมืองที่มีอาชีพทางธุรกิจก่อนเข้าสู่การเมือง และยังต้องการรักษาอาชีพ และผลประโยชน์เดิมไว้ต่อไป

การขยายตัวของสิทธิเสรีภาพของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยเสรีนิยม โดยเฉพาะการรับรู้ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ของทางราชการ การเรียกร้องจากสื่อมวลชนและกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมให้มีความโปร่งใส รวมถึงการตรวจสอบ นโยบายสาธารณะ และพฤติกรรมนักการเมือง ทำให้กรณีที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของนักการเมือง ปรากฏเป็นประเด็นที่ ก่อให้เกิดการถกเถียง อย่างมาก นำไปสู่การกดดันให้มีการปฏิรูปการเมือง รวมถึงการสร้างมาตรฐานทางกฎหมายและ จริยธรรมทางการเมืองควบคู่กันไป เพื่อควบคุมการใช้อำนาจทางการเมืองในทางที่ผิด

ทั้งนี้ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแมกซ์ เวเบอร์ ซึ่งได้กล่าวถึงนักการเมืองในฐานะอาชีพหนึ่ง โดยเวเบอร์แบ่ง นักการเมืองอาชีพออกเป็น ๒ ประเภท คือ ผู้มีชีวิตเพื่อการเมือง (Live for Politics) และผู้ที่อาศัยและหากินจาก การเมือง (Live from Politics)

การมีชีวิตเพื่อการเมือง หมายถึง นักอุดมการณ์ที่ได้รับความสุขจากการเข้าไปเล่นการเมือง เป็นความรู้สึกภายในใจ เป็น การเล่นการเมืองเพื่ออุดมคติหรืออุดมการณ์ทางการเมืองของตน กลุ่มนี้มักเป็นพวกที่มีฐานะและรายได้ดีอยู่ก่อน และไม่มี ความประสงค์ที่จะเล่นการเมืองเพื่อหารายได้หรือผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง ขณะที่ผู้ที่อาศัยและหากินจากการเมือง เป็นผู้ ที่ต้องการรายได้จากการทำงานการเมือง ต้องอาศัยรายได้จากเงินเดือนหรือจากสินบน หรือใช้อิทธิพลเพื่อเรียกคืนเงินที่ ใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

จากการแบ่งนักการเมืองในลักษณะดังกล่าว เวเบอร์ชี้ให้เห็นว่า อาชีพนักการเมืองมีความแตกต่างจากอาชีพอื่น เพราะ เป็นอาชีพที่ไม่ต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกฝนพัฒนาความสำนึกในเรื่องเกียรติยศของวิชาชีพ (Professional Honor) ไม่ต้องอาศัยความรู้ทางด้านเทคนิคพิเศษ ซึ่งทำให้เกิดความสำนึกว่าจะต้องสร้างจริยธรรมของวิชาชีพ (Professional Integrity) ซึ่งนำมาสู่แนวคิดที่ว่า อาชีพนักการเมืองต้องใช้จริยธรรมในด้านใด จึงจะทำให้เกิดการยอมรับในความชอบธรรม หรือ การตั้งคำถามว่า จริยธรรมของนักการเมืองอยู่ที่ไหน

ทั้งนี้ เวเบอร์เห็นว่า จริยธรรมที่น่าจะเกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าว ได้แก่ จริยธรรมว่าด้วยความเชื่อมั่นศรัทธาที่มีหลักการ (Ethics of of; Principled; Conviction); และจริยธรรมว่าด้วยความรับผิดชอบ(Ethics of Reponsibility)

หลักจริยธรรมทั้งสองประการมีความเกี่ยวข้องกันในลักษณะที่ว่า หากมีความเชื่อมั่นศรัทธาที่มีหลักการ แต่ไม่มีความ รับผิดชอบต่อการกระทำที่เกิดจากความรู้สึกเช่นนั้น คนที่มีความเชื่อมั่นศรัทธาที่มีหลักการจะได้รับความเคารพ แต่จะไม่ มีผู้โดยยอมให้เป็นนักการเมือง หากผู้นั้นไม่มีความรับผิดชอบ เพราะอาจใช้ความรุนแรงจากการมีอำนาจที่ชอบธรรม โดย ไม่คำนึงถึงผลกระทบ ที่จะติดตามมา นักการเมืองลักษณะนี้ย่อมเป็นบุคคลอันตรายต่อประเทศชาติและประชาชน

ในทรรศนะของเวเบอร์ นักการเมืองจึงควรมีคุณสมบัติที่สำคัญ ๓ ประการคือ

๑. มีอารมณ์ผูกพันแน่นแน่ว จริ่งจั่งต่ออุดมการณ์ (Passion) หมายความว่า นักการเมืองจะต้องรู้สึกห่วง กังวล เอาใจใส่ต่อสิ่งที่เขาต้องการจะต่อสู้ คำว่า Passion ไม่ใช่อารมณ์ที่เป็นความตื่นเต้นที่ไร้ความหมาย หรือเป็นเพียงเจตคติภายใน (Inner Attitude) เท่านั้น แม้แต่การปฏิบัติที่ปราศจากความรับผิดชอบก็ไม่ถือว่าเป็น Passion

๒. มีความรับผิดชอบ (Responsibility) จริยธรรมของความรับผิดชอบเป็นตัวชี้วัดให้เห็นว่า นักการเมืองมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานเพื่ออุดมการณ์หรือไม่

๓. มีวิจารณญาณ (Judgement) หมายถึง ความสามารถที่จะรักษาไว้ซึ่งความไม่หวั่นไหวและความสงบ แต่สนองตอบต่อสภาพความเป็นจริง หรือการต้องพิจารณาสิ่งต่างๆ และคนจากระยะห่าง การขาดวิจารณญาณถือเป็นความผิดประการหนึ่งของนักการเมือง เป็นสิ่งที่ทำให้ไร้ประสิทธิภาพทางการเมือง

คุณสมบัติทั้งสามประการจะประกอบกันเป็นจริยธรรมของนักการเมือง เป็นพลังที่เสริมสร้างบุคลิกภาพของนักการเมือง เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง อันเป็นกิจกรรมของมนุษย์อย่างแท้จริง นักการเมืองจึงจำเป็นต้องมีอุดมการณ์ มีความรับผิดชอบ และมีวิจารณญาณเป็นเครื่องกำกับความหลงตัวเอง (Vanity) ถือเป็นสิ่งที่คุกคามอาชีพนักการเมือง ทำให้ขาดความเป็นกลาง ขาดความรับผิดชอบ และเป็นไปเพื่อการสร้างภาพลักษณ์ทางการเมืองเท่านั้น

ทั้งนี้ หากนักการเมืองใช้อำนาจทางการเมืองบนหลักพื้นฐานของจริยธรรมเพื่อผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่แล้ว ย่อมนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาอันชอบธรรม เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ในทางตรงข้ามหากนักการเมืองขาดจริยธรรมและคำนึงถึงการรักษาอำนาจทางการเมือง ย่อมใช้อำนาจทางการเมืองทุกวิถีทางเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเองหรือคนส่วนน้อย

ดังนั้น ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือนักการเมืองจึงต้องเป็นบุคคลที่ต้องได้รับความไว้วางใจจากประชาชน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง นักการเมืองจะถูกตรวจสอบจากประชาชนในลักษณะที่เข้มงวดเป็นพิเศษกว่าบุคคลธรรมดาทั่วไป หรือบุคคลสาธารณะในวิชาชีพอื่น แม้ในวิชาชีพอื่นที่มีความจำเป็นต้องสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นแก่ประชาชน เช่น แพทย์ พยาบาล ทนายความ เป็นต้น และบุคคลที่ประกอบอาชีพดังกล่าว ก็ได้ถูกตรวจสอบในทางสาธารณะในเรื่องส่วนตัวและความประพฤติที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่อย่างเปิดเผยทุกแง่มุมเช่นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือนักการเมือง เนื่องจากนักการเมืองมีความสำคัญในฐานะผู้ใช้อำนาจรัฐ จึงมีความจำเป็นต้องมีการเฝ้ามองหรือตรวจสอบจากสาธารณะ (Public Scrutiny) มากกว่าผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ

กล่าวคือ นักการเมืองจะถูกพิจารณาจากสาธารณชนว่า ควรมีจริยธรรมหรือคุณธรรม มากกว่าปัจเจกชนทั่วไป ซึ่งถือเป็น “ความชอบธรรม” ขึ้นพื้นฐานของการดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยลักษณะดังกล่าวมีระดับความสำคัญแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม แต่อาจถือเป็นลักษณะทั่วไปที่เป็นเป้าหมายของทุกสังคมที่ต้องการให้ปรากฏขึ้นจริง เพราะคุณลักษณะเช่นนี้ คือจุดเริ่มต้นของที่มาของความไว้วางใจจากประชาชน

ทั้งนี้ แนวคิดดังกล่าวของเวเบอร์สอดคล้องกับหลักจริยธรรมในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของไทย (Good Governance) ซึ่งพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้กล่าวถึง ความจำเป็นที่ต้องใช้หลักจริยธรรม ซึ่งเป็นคุณความดีที่พึงยึดเป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ทั้งนี้ หลักจริยธรรมตามแนวคิดนี้สามารถจำแนกเป็น ๒ มุมมองคือ

๑. จริยธรรมตามหลักนิติรัฐ ยึดหลักการว่า การบริหารงานใดได้ดำเนินการถูกต้องตามตัวบทกฎหมาย ถือว่าการบริหารงานนั้นถูกต้องตามหลักจริยธรรม แนวคิดนี้ ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่า อาจมีปัญหาเรื่องความไม่ครอบคลุม เพราะกฎหมายมักจะเกิดขึ้นภายหลังจากที่เกิดปัญหา และเพื่อมิให้เกิดปัญหาเดิมซ้ำอีก จึงออกกฎหมายมาบังคับใช้ ดังนั้นกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันจึงไม่เพียงพอในการกำกับพฤติกรรมการบริหารงานให้อยู่ในกรอบของจริยธรรมได้ทุกกรณี

นอกจากนั้น จริยธรรมตามหลักนิติรัฐยังมีจุดอ่อน กล่าวคือ ผู้มีอำนาจอาจจะละเว้นไม่ออกกฎหมายเพื่อสิทธิของ กลุ่มตนเอง เช่น นักการเมืองไม่จดทะเบียนกับคู่สมรสเพื่อหลีกเลี่ยงข้อกฎหมายที่ระบุว่าคู่สมรส (สามี/ภรรยา) ของ นักการเมืองต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินต่อสาธารณะ นักการเมืองหรือข้าราชการระดับสูงสั่งการด้วยวาจาให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติในเรื่องที่ไม่ถูกต้องโดยตนเองไม่ต้องมีความรับผิดชอบ การกำหนดตำแหน่งทางการเมืองที่มีอยู่ นอกกรอบกฎหมาย เช่น ตำแหน่งผู้ช่วยรัฐมนตรีตำแหน่งนี้มีใช้ตำแหน่งทางการเมืองตามกฎหมาย ผู้ดำรงตำแหน่งจึงไม่ ต้องเปิดเผยทรัพย์สินต่อสาธารณะ

๒. จริยธรรมตามมาตรฐานจริยธรรม ยึดหลักการการพยายามแสวงหาความดีที่ยึดถือควรเป็นอย่างไร แล้วนำมาใช้เป็น มาตรฐานจริยธรรม เพื่อกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติ จริยธรรมตามมาตรฐานจริยธรรม จึงมีความครอบคลุมกว้างขวางกว่า จริยธรรมตามหลักนิติรัฐ อย่างไรก็ตาม จริยธรรมตามมาตรฐานจริยธรรมมีจุดอ่อนที่สำคัญ คือ ขาดบทบังคับการลงโทษ เมื่อมีการละเมิด เป็นความแตกต่างจากจริยธรรมตามหลักนิติรัฐ ความจริงแล้วจริยธรรมของการบริหารมีมาตั้งแต่โบราณ กาลในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มีหลักธรรมของพระเจ้าแผ่นดิน ที่เรียกว่า ทศพิธราชธรรม นั่นคือ จริยธรรมในการ ปกครองราชอาณาจักร มีหลักธรรมที่เรียกว่า จักรวรรดิวัตร คือวัตรของ พระจักรวรรดิ หรือพระจริยาที่พระจักรวรรดิพึง บำเพ็ญสม่าเสมอ ๑๒ ประการที่เป็นจริยธรรมเช่นเดียวกัน ได้แก่

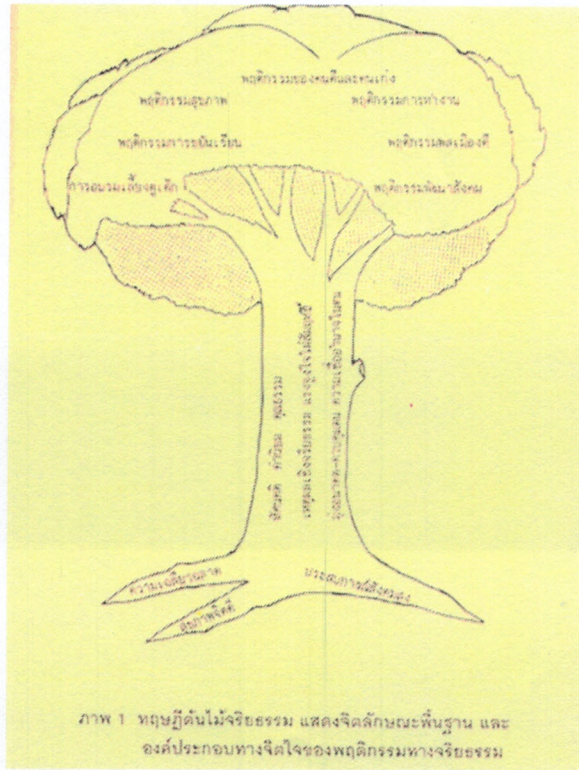
๑. ควรอนุเคราะห์คนในราชสำนัก และคนภายนอก ให้มีความสุข ไม่ปล่อยให้พลละเลย
๒. ควรผูกไมตรีกับประเทศอื่น
๓. ควรอนุเคราะห์พระราชวงศานุวงศ์
๔. ควรเกื้อกูลพราหมณ์ คหบดี และคฤหบดีชน คือเกื้อกูลพราหมณ์และผู้ที่อยู่ในเมือง
๕. ควรอนุเคราะห์ประชาชนในชนบท
๖. ควรอนุเคราะห์สมณพราหมณ์ผู้มีศีล
๗. ควรจักรักรักษาฝูงเนื้อ นก และสัตว์ทั้งหลายมิให้สูญพันธุ์
๘. ควรห้ามชนทั้งหลายมิให้ประพฤติผิดธรรม และชักนำด้วยตัวอย่างให้อยู่ในกุศลสุจริต
๙. ควรเลี้ยงดูคนจน เพื่อมิให้ประกอบกรทุจริต กุศลและอกุศลต่อสังคม
๑๐. ควรเข้าใกล้สมณพราหมณ์ เพื่อศึกษาบุญและบาป กุศล และอกุศลให้แจ่มชัด
๑๑. ควรห้ามจิตมิให้ต้องการไปในที่ที่พระมหากษัตริย์ไม่ควรเสด็จ
๑๒. ควรระงับความโลภมิให้ปรารถนาในลาภที่พระมหากษัตริย์มิควรจะได้

๓. ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

นางดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้ทำการศึกษาวิจัยถึงสาเหตุพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง โดยได้ทำการประมวล ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สาเหตุของพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนไทยทั้งเด็กและผู้ใหญ่ อายุตั้งแต่ ๖-๖๐ ปี ว่า พฤติกรรมเหล่านั้น มีสาเหตุทางจิตใจอะไรบ้าง และ ได้นำมาประยุกต์เป็นทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทยขึ้น โดย แบ่งต้นไม้จริยธรรม ออกเป็น ๓ ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่หนึ่ง ได้แก่ ดอกและผลไม้บนต้น ที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานดีละเว้นชั่วและพฤติกรรมการทำงานอย่าง ขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ซึ่งล้วนแต่เป็นพฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ
- ส่วนที่สอง ได้แก่ ส่วนลำต้นของต้นไม้ แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่าง ขยันขันแข็ง ซึ่งประกอบด้วยจิต ลักษณะ ๕ ด้าน คือ
 - ๑) เหตุผลเชิงจริยธรรม
 - ๒) มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง
 - ๓) ความเชื่ออำนาจในตน

- ๔) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- ๕) ทักษะคติ คุณธรรมและค่านิยม
- ส่วนที่สาม ได้แก่ รากของต้นไม้ ที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างยั่งยืน แข็งแรงซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ ๓ ด้าน คือ
 - ๑) สติปัญญา
 - ๒) ประสบการณ์ทางสังคม
 - ๓) สุขภาพจิต

ภาพ 1 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐาน และองค์ประกอบทางจิตใจของพฤติกรรมทางจริยธรรม

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐาน และองค์ประกอบทางจิตใจของพฤติกรรมทางจริยธรรม

จิตลักษณะทั้งสามนี้อาจใช้เป็นสาเหตุของการพัฒนาจิตลักษณะ ๕ ประการ ที่ลำต้นของต้นไม้ก็ได้ กล่าวคือ บุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ ๓ ด้าน ในปริมาณที่สูงพอเหมาะกับอายุ จึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาจิตลักษณะทั้ง ๕ ประการ ที่ลำต้นของต้นไม้ โดยที่จิตทั้ง ๕ ลักษณะนี้จะพัฒนาไปเองโดยอัตโนมัติ ถ้าบุคคลที่มีความพร้อมทางจิตใจ ๓ ด้านดังกล่าวและอยู่ในสภาพแวดล้อมทางครอบครัวและสังคมที่เหมาะสม นอกจากนั้นบุคคลยังมีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาจิตลักษณะบางประการใน ๕ ด้านนี้ โดยวิธีการอื่น ๆ ด้วย

ฉะนั้นจิตลักษณะพื้นฐาน ๓ ประการ จึงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและของคนเก่งนั่นเอง นอกจากนี้จิตลักษณะพื้นฐาน ๓ ประการที่รากนี้ อาจเป็นสาเหตุร่วมกับจิตลักษณะ ๕ ประการที่ลำต้น หากบุคคลมีพื้นฐานทางด้านจิตใจเป็นปกติและได้รับประสบการณ์ทางสังคมที่เหมาะสม บุคคลนั้นก็จะสามารถพัฒนาโดยธรรมชาติ แต่ในสังคมไทยมีการวิจัยพบว่าพัฒนาการหยุดชะงักอย่างไม่เหมาะสมกับวัย กล่าวคือ ผู้ใหญ่อำนาจหนึ่งซึ่งสมควรพัฒนาการใช้เหตุผลไปถึงขั้นสูงแล้วแต่ยังหยุดชะงักที่ขั้นต่ำ เช่น ยังยึดหลักแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนพวกพ้อง เป็นต้น บุคคลที่มีแรงจูงใจดังกล่าวจึงยังไม่สามารถคิดประโยชน์เพื่อสังคมได้

ดังนั้น บุคคลจึงควรมีการตรวจสอบจริยธรรมของตัวเองอยู่ตลอดเวลา การบันทึกกิจกรรมที่ได้กระทำแต่ละวันทำให้ได้ข้อมูล เพื่อใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมให้ ดีงามยิ่งขึ้น ซึ่งการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติหรือกิจกรรมที่ได้กระทำ เหมือนการปฏิบัติธรรมโดยวิธี นั่งสมาธิ เพราะในขณะที่จิตกำลังทบทวนสิ่งที่ได้กระทำ เหมือนเป็นการพิจารณา

ตัวเอง พิจารณาการกระทำดีและไม่ดี ในขณะที่จิตพิจารณาก็จะเกิดสมาธิ และเมื่อได้พิจารณาตนเองแล้ว ก็สามารถเข้าใจตนเองและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่ ซึ่งเป็นเสมือนเกิดปัญญาในการนำพาชีวิตผ่านพ้นทุกข์ได้ ผลประโยชน์ทับซ้อนหรือการขัดกันของผลประโยชน์ (conflict of interest)

๔. ผลประโยชน์ทับซ้อน หรือการขัดกันของผลประโยชน์ (conflict of interest)

คือ สถานการณ์ที่บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งอันเป็นที่ไว้วางใจ เช่น ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงในองค์กร ผู้ประกอบวิชาชีพสาธารณสุข ต้องเลือกระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ในวิชาชีพ ซึ่งทำให้ตัดสินใจยากในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากอคติได้ การขัดกันของผลประโยชน์นี้สามารถเกิดขึ้นได้ แม้ไม่ส่งผลทางจริยธรรมหรือความไม่เหมาะสมต่าง ๆ และสามารถทำให้ทุเลาเบาบางลงได้ด้วยการตรวจสอบโดยบุคคลภายนอก

การขัดกันของผลประโยชน์มิได้ปรากฏแต่ในทางวิชาชีพเท่านั้น แต่ยังสามารถเกิดขึ้นได้ในกรณีที่บุคคลมีบทบาทหลากหลายและบทบาทเหล่านั้นก็เกิดขัดกันเอง เช่น ผู้จัดการฝ่ายขายอาจมีหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และก็อาจมีหน้าที่ในทางกตัญญูต่อญาติ พี่น้องที่มาเสนอขายสินค้าใด ๆ เป็นต้น

ผาสุก พงศ์ไพจิตร ได้อธิบายความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน หมายถึง การทับซ้อนของผลประโยชน์ของบุคคลที่มี ๒ สถานะ หรือมากกว่าในเวลาเดียวกัน คือ ตำแหน่งสาธารณะ (นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี อธิบดี ฯลฯ) และตำแหน่งในบริษัทเอกชน ซึ่งบุคคลดังกล่าวอาจมีความโน้มเอียงใช้อำนาจและตำแหน่งสาธารณะหาผลประโยชน์ส่วนตัว หรือแสวงหาประโยชน์ให้แก่กลุ่มพวกพ้องของตนเอง ทั้งทางตรงและทางอ้อมได้อย่างง่ายดาย เช่น กรณีของนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีมีหุ้น หรือครอบครองใกล้ชิดเป็นเจ้าของกิจการ ซึ่งได้รับสัมปทานหรืออยู่ในฐานะจะได้รับสัมปทานธุรกิจจากรัฐ ขณะเดียวกันก็อยู่ในตำแหน่งสาธารณะที่เป็นผู้มีอำนาจอนุมัติการให้สัมปทานธุรกิจดังกล่าวด้วย ตัวอย่างที่พบ คือ การได้ชนะประมูลโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่จากภาครัฐ เพราะผู้ชนะประมูลมีพรรคพวกเป็นนักการเมือง หรือบริษัทที่ชนะประมูลมีนักการเมืองร่วมหุ้นอยู่เป็นหุ้นลม การชนะประมูลดังกล่าวด้วยอิทธิพลทางการเมืองจะส่งผลให้บริษัทผู้ชนะประมูลสามารถหากำไรเกินควรได้ การคอร์รัปชันในโครงการขนาดใหญ่ภาครัฐ ได้กลายเป็นแหล่งหารายได้จากการคอร์รัปชันที่สำคัญของนักการเมือง และข้าราชการที่เกี่ยวข้อง

ขณะที่นิยม รัฐอมฤต ให้ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อนหรือผลประโยชน์ขัดกันว่าหมายถึง สถานการณ์ที่บุคคล เช่น ทนายความ นักการเมือง หรือผู้บริหาร หรือผู้อำนวยการของบริษัท มีผลประโยชน์ทางวิชาชีพหรือส่วนตัวแข่งกับตำแหน่งที่ได้รับความไว้วางใจ การมีผลประโยชน์แข่งกันในลักษณะเช่นนี้ ทำให้การทำหน้าที่โดยไม่ลำเอียงทำได้ยาก แม้ว่าจะไม่มีหลักฐานการกระทำที่ไม่เหมาะสม การมีผลประโยชน์ทับซ้อนอาจทำให้เกิดภาพของความไม่เหมาะสมที่อาจบ่อนทำลายความไว้วางใจในความสามารถของบุคคลที่จะกระทำอย่างเหมาะสม ในวิชาชีพกฎหมาย ความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ทนาย หรือสำนักกฎหมายที่มีผลประโยชน์ได้เสียอยู่กับลูกค้าจะถูกกันไม่ให้เข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวแทนลูกค้า เช่น สำนักกฎหมายเดียวกันจะต้องไม่ทำหน้าที่ว่าความในคดีหย่า ให้กับทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย

นอกจากนี้ ผลประโยชน์ทับซ้อนอาจหมายถึง สถานการณ์ที่ปัจเจกบุคคลหรือบริษัทอยู่ในฐานะที่จะแสวงหาประโยชน์จากตำแหน่งวิชาชีพ หรือตำแหน่งราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือบริษัท กรณีผลประโยชน์ขัดกัน โดยสภาพไม่ได้หมายความว่ามีการกระทำผิดเกิดขึ้น แต่ในทางวิชาชีพหลายแขนงเป็นไปได้ที่จะไม่เกิดกรณีการขัดกันทางผลประโยชน์ เป็นครั้งเป็นคราว สภาพการณ์ที่มีผลประโยชน์ทับซ้อนอาจเป็นปัญหาทางกฎหมาย ถ้าบุคคลพยายามที่จะใช้อิทธิพลโน้มน้าวการตัดสินใจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว ตัวอย่างของผลประโยชน์ทับซ้อนเช่น เป็นผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจในกรณีที่ตัวเองมีผลประโยชน์ได้เสียอยู่กับเรื่องดังกล่าว การทำงานภายนอกโดยงานนั้นมีผลประโยชน์ขัดกับงานปกติที่ทำอยู่ หรือการจัดซื้อจัดจ้างจากบริษัทที่เป็นญาติโยมหรือตัวเองเป็นเจ้าของกิจการ

ประเภทหรือรูปแบบการขัดกันของผลประโยชน์ที่ปรากฏมากที่สุด ได้แก่

- การขัดกันของผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจส่วนตัว เป็นกรณีที่ผลประโยชน์สาธารณะกับผลประโยชน์ส่วนตัว เกิดอยู่กันคนละฟาก อาทิ ประเด็นเกี่ยวกับผลประโยชน์ในธุรกิจที่เป็นเจ้าของเป็นการส่วนตัว
- การขัดกันของผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจภายนอก เป็นกรณีที่บุคคลมีส่วนเกี่ยวข้องในธุรกิจการงานหลาย อย่างโดยมีธุรกิจการงานหลัก ๆ ของตนเองอยู่แล้ว และผลประโยชน์ในการงานหลักเกิดอยู่คนละฟากกับ ผลประโยชน์ในการงานรอง
- การขัดกันของผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับเครือญาติ เป็นกรณีที่เครือญาติจะเข้ามามีบทบาทในธุรกิจการงานของ ตน หรือกรณีที่ธุรกิจการงานของตนจะต้องใช้บริการใด ๆ จากธุรกิจการงานของญาติ อาจทำให้ตนเกิดเห็นแก่ ประโยชน์ส่วนครอบครัวหรือเครือญาติ และกระทำการทุจริตต่อธุรกิจการงานของตนได้ ในหลาย ๆ หน่วยงาน จึงมีการกำหนดมิให้เจ้าหน้าที่ของตนประกอบธุรกิจกับเครือญาติของตนเอง
- การขัดกันของผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับมิตรสหาย เป็นกรณีที่บุคคลจะเข้าทำธุรกิจการงานกับมิตรสหายของ ตน คล้าย ๆ กับกรณีของเครือญาติดังกล่าว

พฤติกรรมไม่เหมาะสมบางอย่างอื่นบางที่ก็จัดเข้าพวกเป็นการขัดกันของผลประโยชน์ อาทิ การรับสินบนซึ่งอาจจัดเข้าเป็น การทุจริตในตำแหน่งหน้าที่อีกประเภทหนึ่งด้วยก็ได้ ตลอดจนการใช้อำนาจหน้าที่ ทรัพย์สิน ทรัพย์สิน หรือบุคลากรของ หน่วยงานของตนเพื่อประโยชน์ส่วนตัวซึ่งก็อาจจัดเข้าเป็นการฉ้อโกงได้อีกประเภทหนึ่ง เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีคำที่มีความหมายคล้ายคลึงและมักมีการใช้แทนกันอีกคำ คือ คำว่า "ผลประโยชน์ทับซ้อน" ซึ่งหมายถึง การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัว กับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มอื่น หรือการ ขัดกันระหว่าง "หมวก" หลายใบที่คนคนเดียวสวมใส่

เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนนี้ถือเป็นจริยธรรมขั้นพื้นฐาน ซึ่งแม้แต่องค์กรธุรกิจแสวงหากำไรก็ปฏิบัติกัน อันจะนำมาซึ่งการ ทำงานที่มีประสิทธิภาพที่ดีขององค์กรตลอดจนผู้ใช้บริการและผู้เกี่ยวข้องทั้งหลาย การละเมิดจริยธรรมพื้นฐานอย่าง ผลประโยชน์ทับซ้อนนี้อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นองค์กรสาธารณะชน ราชการ รัฐวิสาหกิจ และโดยเฉพาะรัฐบาลซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อประชาชนทั่วไปนั้น จึงยิ่งควรรักษาจริยธรรมขั้นต้นนี้ให้ดี เพื่อ ประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชนทั่วไป